

ποιητῆς Μολέρος, ἐπιθυμῶντος, ἀπεκρίνατο διὰ ἄγνωστος πάντη αὐτῷ ὁ ποιητὴς Μολιέρος τυγχάνοι, πολὺ μᾶλλον καὶ τὸ τῦ ἀγνώστῳ κατάλυμα. Ἡν δὲ οἱ Μολιέροις παρὰ τοῖς τῶν ἀλλοτρίων ἐθνῶν σοφοῖς, οἵς ἱόγων καὶ πυῆσεως ἔμελλε, περίφημος. ὁ πολὺς δὲ τῦ Παρισίου ἄνθρωπος καὶ τῶν ἄλλων σοφῶν, ἀκμῆν καὶ αὐτῷ τῦ πανδίμῳ οἱ Μολιέροις θδ' εἰ ὑπάρχει ἐν κόσμῳ καὶ ἐν Παρισίοις ἐφρόντιζε.

Συνίης τοίνυν σὺ δὲ σοφὸς τίνες εἰσὶν οἱ ὅμοεθνεῖς σοι, οἱ δὲ καὶ τῶν σῶν φροντιζοι πονημάτων; **Τί δὲ ἂν τις εἴποι νῦν περὶ τινῶν σοφῶν ἀφιλόσοφα πάντη ποιῶντων, οἵξενοις καὶ ἀνεπιδέκτοις φύσει τῦ κλίματος αὐτῶν φυτοῖς καὶ ζώοις ἐπιχώριαι ὄνόματα ἐπιτιθέντες, τὰ κοινὰ τοῖς σοφοῖς ἀπορρύπτειν, ἀπερ ἔδει τὸ πρὸς τὰς σοφὰς σέβας εὐλαβῶς φυλάπτοντας, ἐὰν ἀμετακίνητα ταῦτα καὶ ἀπαράλλακτα, καὶ τῆς κοινῆς ἀκμῆν αὐτῶν ὡφελείας, εἰ βέλει, ἐνεκα. Ἐγωὶσμὸς καθαρὸς πάντη τὸ πρᾶγμα καὶ δοξοσοφία πολλῇ καὶ ρυπαρωτάτῃ παντάπαι. **Εἰς ἀνήρ, θδεὶς ἀνήρ οὐ παροιμίᾳ φησίν· εἴπωμεν καὶ ἐν ἐθνοῖς, θδὲν τρόπον τινὰ ἐθνοῖς, ὡς πρὸς τὰ τὴν τῶν ἐπισημῶν συντήρησιν καὶ πρόοδον ἀποβλέποντα, καὶ ἵσωσαν ἔτοις οἱ ιῆμεῖς ἐδμὲν, μηδὲν οἶτον ὄντες, η ὅπερ οἴονται εἶναι, φιλόσοφοι.****

Καλὸν δὲν τοῖς σοφοῖς καὶ φιλόσοφοιν τῷ ὄντι κοινῇ τινι πρὸς ἄλλιλες χρῆσθαι γλώσσῃ ἄλλα τίς ἔσαι αὕτη η κοινῇ γλῶσσα; Ἐξαὶ τις τῶν νῦν ἐν χρήσει ἐμπειρικῶν; Σχεδὸν ἀδύνατον τότε, ἐκάστη τὴν ιδίαν αὐτῷ προβαλεμένη, ὡς τάχα τὴν

καλλιεῖν συμπασῶν τῶν ἄλλων τυγχάνονταν, διὸ
ἀδὲν ἔτερον λόγον, ἄλλ' ἢ διότι ίδια οὐκέτι· καὶ
ὅτις ἀδὲν ἔται τὸ ἀπὸ τῆς βουλῆς ἀποβησόμενον.
Ἄλλ' η παλαιὰ ἐλληνική; ἄλλ' η συγγενῆς ταύτῃ
λατινική; Ἅλλ' αὗται αὐφω σπεδαζέται μὲν ἵνα
μὴ τὴν ἀλινού καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς πηγὰς, ὅτις
εἰπεῖν, τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων ἀπολέσωμεν· κοι-
νή δὲ τοῖς οὐφοῖς θετέρα τάτων οἰκεία· ἔπειτα
σύμπασαι καὶ αὗται καὶ ἔχεται, αἱ νῦν ἐν χρή-
σει, λέγω, ἐμπειρικὰ τυγχάνονται, καὶ ὁ ἐμπερισ-
μὸς ἀντίκειται τῇ ἐπισήμῃ κατὰ διάμετρον.
Πλάσαι καὶ μορφῶσαι ἐξ ὑπαρχῆς τὸν ἀνθρώπινον
νῦν ἔφη τις μέγας νῦν, ὃς ἐν μέρει καὶ πάντως με-
γαλῷ μέρει παραιτίος τῆς ἀναγεννήσεως τῶν λό-
γων καὶ τῶν ἐπισημῶν ἐγένετο. Μήποτε ἄρα ὁ μέ-
γας ἔτος ἀνήρ, ὅπερ δέ λόγοι, ήντικα ἀν λόγος λό-
γων καὶ ἐπισημῶν καὶ σπεδῆς αὐτῶν ἡ, πρωτευόν-
τως διὰ τὸ βάρος εἰσὶν ἀξιόλογοι· μήποτε, λέγω,
ὁ Μπάκων, (ἔτος ἐξὲν ὁ μέγας ἀνήρ), τοιεῦτό τι λέ-
γειν βελόμενος, ὑπηνίττετο; καὶ γὰρ σκεψάσθω
τις, ἄλλα, πρὸς θεό, προσοχῇ καὶ συντάσει καὶ
ἀπροληψίᾳ ἀκριβεῖ καὶ αὐτηρῷ λόγῳ χρώμενος,
καὶ ὄψεται πάντως ὅσης φθορᾶς τὴν λογικήν, ἀρχομέ-
νοις μανθάνειν τὴν μητρικὴν γλῶσσαν, ὁ ἐμπει-
ρισμὸς παραιτίος· καὶ ὁρθῶς καὶ σὺν λόγῳ εἴποι
τις ἀν ήμᾶς βλέπων, πλάττειν ἐκδευτέρα τὸν νῦν ἀ-
νάγκη.

"Ηδη εἰκοσόν πε τῶτον ἐνιαυτὸν τὰς τῶν γλωσ-
σῶν ἀνυπερβάτες δυσκολίας καὶ ἀναριθμήτους
ἀνωμαλίας θεωρεῖν σπεδαιότερον ηρξάμην· οὐδὲ
θεγραφία τινῶν μάλιστα, ἔξαισια μόνον δυσκολία

τέτων τυγχάνοσα, καὶ ὅλιγε μὲν, τολμηρός δὲ ὅλιγον νῦν δεομένη εἰς ἔλεγχον, ὅτι παράλογός εἰσι καὶ παντάπασιν ἀπορρίπτει, ὑπονοήσαι μὲν ἐποίησεν, ὅτι καὶ αἱ λοιπαὶ δυσκολίαι παρομοίως παράλογοι εἰσι, καὶ ὅδεν πρὸς γλῶσσαν συντείνει, καὶ τῷ ὅντι μάταιον σπάδαμα, καὶ ὡς τοιαῦται, ἀπορρίπτει παρομοίως τυγχάνοσι. Ταῦτα με διανούμενον, ἡ βία τῶν ἔξεων ταλαντεύεσθαι με ἐν τέτοις ἐπὶ πολὺ κατηνάγκαξε καὶ μὴ βελόμενον, καὶ ὑπονοεῖν ἐμαυτὸν ἐποίει, καὶ δεδιέναι πως μὴ παραγούμην καὶ ἀπατώμην, τοιαῦτα διανούμενος, ὥπερ τὰ πολλὰ συμβαίνει τοῖς παρὰ τὴν πεπατημένην ὁδὸν, βαδίσαι τολμῶσι. Ταλαντευομένῳ μοι ἔτοι καὶ ἀνηρεμόντι, ἥλθεν ἐπὶ νῦν ὁ πρῶτος δι παρασατικοῖς σημείοις δεῖξαι τὰς φωνὰς ἐπιχειρήσας· διενοήθην τὰς πρὸ αὐτῆς δυσκολίας καὶ τὰς τῶν συγχρόνων αὐτῷ ἀντισάσεις, δι' ὅδεν ἄλλο, ἡ διὰ τὴν παντὸς σχεδὸν ἀνθρώπων, καὶ ἐν παντὶ χρόνῳ καὶ ἐν παντὶ τόπῳ, ἀσθένειαν, ἐκάστοις σχεδον ἔκαστον σύγχρονον ἐφεύρημα μὴ παραδεχομένος, ἵνα μὴ τῇ παραδοχῇ δόξῃ τι ἡσσων ἐτέρων, τὰς ἐτέρων παραδεχόμενος. Πάντως το πρᾶγμα πρότερον ἀδύνατον ἐδόκει, καὶ πρὸς τῷ παραλόγῳ, καὶ γελοίᾳ ἡ ἐπιχείρησις· αἱ γὰρ φωναὶ ἀπλῶς καὶ ἀπερίεργα θεωρέμεναι, ἐν τοῖς τότε μάλιστα χρόνοις, πολυάριθμοι πάντως ἐδόκεν, καὶ περιωρισμένοις τισὶ καὶ ὀλιγαρίθμοις σημείοις παρασαθῆναι ἀμήχανον· ἀλλ' ὅδ' ἐν νῷ ποτε αὐτοῖς ὡς ἐγένετο, ὅτι αἱ λεξικαὶ φωναὶ ἀναλύονται εἰς τὰς σοιχειώδεις φωνὰς, ἐξ ᾧν σύγκεινται, καὶ ὅπεριν ἀν ἦν τὸ ἐγγείρημα, καὶ τὸ ἀμήχανον δοκεῖν, εὐμηχανώτα-

τον ἄλλα τέτο, εὐχερὲς μὲν ἔδοξε τοῖς μετέπειτα,
πρὶν δὲ εὑρεθῆναι, ἐτύγχανε τῷ ὅντι δυσεννόητου:

Ταῦτ' ἄρα καὶ τὰ πρότερον γράμματα ὡς εὐ-
κολάτερον ἐννοέμενα, συμβολικὰ ἥσαν παρὰ τοῖς
αἰγυπτίοις, τὰς συνθέτες φωνὰς, τὰς λέξεις ὅλας
δηλαδὴ, ζώοις ὅλοις καὶ ἑτέροις συμβόλοις παρι-
ζῶντα. Λιὸν τέτο καὶ τὰ τῶν ἀνατολικωτάτων
σιναίων συμβολικά εἰσι, λέξεις ὅλας γραπτοῖς κα-
τὰ συνθήκην σημείοις παριζῶντα. Λιὸν ταῦτα
ἔτι καὶ ἡ περθβιανὴ σκεπτικὴ ἴδεα πρῶτον τὸν ἔξ-
αγγελτικὸν διὰ γραμμάτων τρόπον, ἐκεάσα πως καὶ
ἐκπλαγεῖσα μετὰ θαύματος ἔλεγεν· ὡς θαυμασία
αὕτη η τὸ νοέμενον ζωγραφῶσα, καὶ τὸν λόγον
ζωοποιῶσα τέχνη! Ἀμηχάνε τοίνυν δοκεῖντος τῇ
πρόαγματος, πάντως καὶ η ἐπιχείρησις ἔδοκε πα-
ράξενος καὶ γελοίας ἀλλὰ γὰρ ἐτόλμησέ τις τὴν
ἐπιχείρησιν, καὶ ἔδειξε δυνατὸν τὸ ἀδύνατον
δοκεῖν πρότερον, ἀναλύων τὰς συγκειμένας φωνὰς;
τὰς λέξεις λέγω, εἰς τὰς ἀπλᾶς, τὰς σοιχεῖα αὐτῶν,
καὶ παριζῶν ἔπειτα ταῦτα σημείοις, παραβλέπων
τὰς καταλαλιὰς, καὶ ἵσως καὶ τὴν μέχρι θανάτου
καταδρομὴν τῶν συγχρόνων αὐτῷ. Πᾶσαι αἱ ἀ-
πλαῖ φωναὶ τῶν κατοίκων τῆς γῆς, αἱ εὖ διαελ-
λόμεναι καν, ὡς ὑπερβαίνεσιν ἵσως τὸν πεντήκον-
τα ἀριθμὸν, καὶ τινῶν ἐθνῶν ἴδιαίτερον, μόλις
ἀναβαίνεσιν εἰς τὸν τέσσαρα καὶ εἴκοσι.

Τὸ ἐγχείρημα τὸ αἰγυπτίον παρεθάρρυνέ με
δειλιῶντα· πάντως παραπλήσιόν τι συμβαίνει καὶ
ταῖς γλώσσαις· καὶ αἱ δυσκολίαι αὐτῶν προέρχον-
ται μόνον ἐκ δοκέσης τινὸς δε ἀσκεψίαν ἀμηχα-
νίας. Η φύσις ἐξὶν ἀπλεξάτη ἐν ταῖς ἀρχαῖς αὐ-

τῆς, βλεπομένη προσεκτικῶς καὶ ἀπρολήπτως· πάμμικτος καὶ ἀπειροποίκιλος ἐν ταῖς συνθεσεσιν αὐτῆς καὶ παραγωγαῖς. Ή σπεδὴ τῶν ὅντων δύναται εἶναι πάντως καὶ αὕτη ἀπλὴ ἐν ταῖς ἀρχαῖς αὐτῆς, καὶ ἡ παρακτικούσινθετικὴ ἀπειροποικιλίας αὐτῆς εἴη ἀν καὶ αὕτη παίγνιόν πως τῶν σπεδαζόντων. Σκεψάσθω τις ὅσον ἔτι ἡ σπεδὴ δύσκολος ἐν τισι τόπος, καὶ ὅσον εὔκολος ἐν ἑτέροις, καὶ ὅσον ἴσως ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις πλειον εὔκολυνθεται. Άλλὰ τίνι τρόπῳ καὶ ἡ σπεδὴ τῆς γλώσσης ἀπαλλαγήσεται ἐκ τῆς φαινομένης ταύτησὶ δυσκολίας, καὶ ἐλέυσεται εἰς πραγματικήν τινα εὐκολίαν, τᾶτ' ἐδόκει σκεπτέον εἶναι.

Αἱ ἀπλαὶ φωναὶ πολλὰ ὄλιγαι εἰσὶ, καὶ ἀκολάθως καὶ τὰ σημεῖα αὐτῶν, τὰ σοιχεῖα τῶν λέξεων, παρομοίως· εἰ καὶ δὲ ἀριθμὸς τῶν λέξεων ἀναβαίνει σχεδὸν ἐς ἀπειρίαν· Τοιότο τι πάντως ἰδεῖν ἔχει τις καὶ ἐν τῇ γλώσσῃ· τὰ πρωτότυπα καὶ πρώτευοντα νοήματα¹⁾ εἰσὶν ὄλιγα, τὰ κοινότερα

1) Αἱ φωναὶ αἱρ̄ ὡν σύγκειται ἡ ὄλικὴ φωνὴ, ἡ ἐκφωνμένη δηλαδὴ λέξις, εἰσὶ τῷ ὅντι ἀπλαῖ· τὸ α λέγω, τὸ ε, τὸ β, τὸ γ καὶ τ. ἐνταῦθα δὲ ἑτεροῖον τι συμβαίνει παντάπασιν· αἱ ὄλικαι φωναὶ, αἱ προφερόμεναι δηλαδὴ λέξεις, ἀπολύτως θεωρούμεναι, δηλαδὴ ὡς μὴ σημεῖα τῶν ἐν τῷ νῷ, εἰσὶ σύνθετοι· σύνθετοι ἔτι καὶ σχετικῶς θεωρούμεναι, ὡς σημεῖα δηλαδὴ τῶν ἐν τῷ νῷ· ἐπειδὴ τὸ νόημα τῷ βῆσ, τῷ σῦς, τῷ δὸς, τῷ θὲς, τῷ τρώγῳ, τῷ πίνῳ, τῷ τυρῷ καὶ τ. ἐξὶν ὅμονον σύνθετον νοήμα, ἄλλα καὶ πολυσύνθετον. Άλλ’ ἐν τῇ θεωρίᾳ τῆς γλώσσης δὲ δημιουργὸς τῆς γλώσσης νῦν λαυβάνει αὐτὰ, καὶ σύνθετα φύτει ὄντα, ὡς σοιχεῖα, ἐξ ὧν συντίθησι καὶ παραγεῖ αρχιτεκτονικῶς μυρία ἑτερα νοήματα· καὶ μυρίας

καὶ ἀκολέθως, καὶ αἱ πρωτότυποι ἡ ἀπλαῖ λέξεις ὅλιγαι καὶ αὗται· διὰ τῆς παραγωγῆς ὅμως καὶ συνθέσεως ἀναβαίνουν εἰς ὑπερμεγέθη τινὰ ἀριθμὸν, ὥσπερ καὶ τὰ παράγωγα καὶ σύνθετα νοήματα. Λύσκολόν ἐστι σιναῖον καταπεισθῆναι, ὅτι δυνατὸν, ὁὖσον μάλιστα, τῶν πολλῶν καὶ δυσαριθμήτων καὶ δυνατῶν φωνῶν τὴν παράξιμην, ὅλιγοις πάντη σημείοις περιλαβεῖν ἐστι· καὶ πᾶς τις ῥᾶσα συνιέναι ἔχει, ὅσον παράλογός ἐστιν ἡ ισχυρογνωμοσύνη τῆς σιναῖς καὶ ἡ προβαλλομένη δυσχέρεια ἔτερος δέ τις αὖθις δυσχερεῖς καὶ σχεδὸν ἀδύνατον οὕται γλῶσσαν ὅλην, ἡς αἱ γραμματικαὶ καὶ τὰ πολυτευχῆ καὶ τὰ δύκαδη λεξικὰ, τὸ δημητρικὸν ἐτώσιον ἀρέθρης ἄχθος, τὰ καὶ ἀμάξης ὅλης εἰς μετακόμισιν δεόμενα, ἐν ὅλιγαις λέξεσι περιληπτὴν εἶναι, ἐν ἐγκολπισῷ χωρηταῖς βιβλιαρίῳ· καὶ εἴθε ποτὲ φανείη, ὥσπερ νῦν ἡ συναϊκὴ προτεινομένη δυσχέρεια, παράλογος καὶ αὕτη καὶ ισχυρογνωμοσύνη καθαρὰ καὶ ὅδεν ἔτερον. Μη

ἔτέρας λέξεις, σημεῖα καὶ εἰκόνας τῶν παρομοιῶν ἐνυοημάτων· εἰδιήσθωσαν ταῦτα δεύτερα, δευτερεύοντα ἐννοήματα· ἐκεῖνα δὲ τὰ ἔξ ἦν ἡ παραγωγὴ καὶ σύνθεσις, πρῶτα, πρωτεύοντα, φίζαι καὶ πρωτότυπα, ἀφορώντων ἡμῶν πρὸς τὴν παραγωγὴν, σοιχεῖα καὶ πρωτόσχημα, ἀποβλεπόντων ἡμέν πρὸς τὴν σύνθεσιν· ὡνομάσθωσαν δ' ἔτι, εἰ βλέπει, δεύτερα, δευτερεύοντα, δευτερότυπα, τριτεύοντα, τριτότυπα καὶ τ. τὰ ἔξ αὐτῶν παραγόμενα, ὥσπερ καὶ τὰ ἔξ αὐτῶν σιντιθέμενα πρὸς τῷ δευτερεύοντα καὶ τ. δευτερόσχημα, τριτόσχημα, τὰ πολύσχημα καθόλε παρατιθμένων ἡμῶν διὰ τὸ γαῦνον καὶ ἐκλεκτικόν τοῦ λόγου, καὶ ἀνατρεχόντων εἰς τὰ πρωτότυπα καὶ πρωτόσχημα.

οῖς τοσαύτην καὶ τηλικαύτην ἀμάθειαν καὶ ἀσυνεσίαν κατακεχύσθαι τῆς Σίνης· σινιᾶσι γάρ κακοὶ ἐκ ὅλιγοι τῆς ἀτοπίας· ἀλλὰ κἀκεῖ, ὥσπερ καὶ ἀλλαχθεὶς μεταβαλεύειν καὶ μετακινεῖν τὰ τεθέντα ἄπαξ καὶ κείμενα, διοῖ ποτὲ ἀνὴρ, διά τινας αἰσίας, αἵδη λατούσι καὶ μικρὸν σκεψαμένω, ἢ πάνυ τοι, φίλε, ὁδίου, ἐσθὶ ὅτε δὲ καὶ σχεδὸν ἀδύνατον· καὶ οὐδὲ θαυμασία τέχνη τῆς τύπως, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, ἔστι καὶ νῦν πολλοῖς ἀπελήλαται.

Κρέμαται τοίνυν η εὔκολία τῆς γλώσσης ἐκ τῆς ἐν τῇ χρήσει τῶν πρωτευσῶν λέξεων ἐκλογῆς καὶ ἐκ τῆς τέτων ἐπὶ τὴν παραγωγὴν καὶ σύνθεσιν γεωμετρικὰ ἀκριβῆς βαδίσεως· τοτὲ ἔστι, ἵνα η γλῶσσα εὔκολος ἦ, δεῖ ταύτην ἐπισημονικὴν πάντως εἶναι· καὶ ἔδειγε τὰς γλώσσας, ἄτε ἔργον καθαρὸν τῆς νοός ὅσας, ἐπισημονικὰς εἶναι, καὶ μηδόλως ὅζειν ἐμπειρισμῷ· ἵνα δὲ πάλιν ἐπισημονικὴ ἦ, δεῖ ταύτην ἀνάγκη πᾶσα μεθοδικὴν εἶναι· διὸ γάρ νῦν ηρεμῶν καὶ μηδόλως τοῖς πάθεσι τῆς φαντασίας ἐπιπροσθέμενος καὶ ταραττόμενος καὶ θολόμενος, μηδὲ προλαβέσαις ἀλόγοις γνώσει, καὶ παραλόγοις ἔξειναι κρατέμενος καὶ κωλυόμενος, ὅδῷ δεὶν βαδίζει καὶ φρονήσει· μεθοδικὴ δ' αὐτὸς ἔστιν η γλῶσσα, ἐπειδὴν τάξει καὶ λόγῳ βαδίζῃ· τάξις δὲ καὶ λόγος ἐν γλώσσῃ ὡς ἀνἄλλως πως εἴησαν, η χρωμένων ημῶν λέξει τῆς πρότερης τύπως καὶ τῆς πρώτης σχήματος εἰς παράξασιν τῶν πρωτεύοντων νοημάτων, εἴτε τῶν ἀπὸ τῶν εἰκόνων τῶν αἰσθητῶν, ἀντὶ οὓς ημεῖς δημιεργοὶ, ἐγγινομένωι,

καὶ ἀπὸ τῶν εἰκόνων, ὃν ήμεῖς δημιουργοί¹⁾. εἴτε τῶν πρωτευθόνων ἐνεργειῶν καὶ παθημάτων, ἀφ' ἧς ἔχοι ἂν τὰ ἔτερα κρέμασθαι· χρωμένως δὲ τέτοις ὡς ρίζαις καὶ σοιχείοις, χωρεῖν ὅτας ἐπὶ τὰς παραγωγὰς καὶ συνθέσεις τάξει καὶ λόγῳ ἐπομένως ἐς τὸ δυνατὸν ἀκριβέστατα, μηδαμῇ παραφερομένως, μηδαμῇ παροδεύοντας, μηδαμῇ παραλογιζομένως, θεωρεῖντας προσεκτικῶς, ὡς οἷον τε, τίς λέξις πρωτεύεις νοήμασιν ἀνήκει· καὶ τίς δευτερεύεις· τίνα δηλονότι πρωτότυπην δεῖ πάντως εἶναι, καὶ τίνα παράγωγον· καὶ τίνα αὐθις ἀπλῆν τίνα δὲ σύνθετον· προσεκτέον ἔτι ὡς οἷόν τε καὶ τίς λέξις παράγωγος τῇ δεῖνι ὄράσει τῇ ἐν ήμιν ἄρχοντος ἀνήκει, καὶ τίς τῇ ἔτερᾳ δεῖνι, ἵνα αἱ τῆς αὐτῆς ὄράσεως σημεῖα λέξεις ταυτοφράγουσι ὡσιν, ὥσπερ καὶ τὰ νοήματα, ὃν αἱ λέξεις σημεῖα τυγχάνουσι.

Τάξει καὶ λόγῳ εἶπον· προσθεῖναι ἔδει καὶ φύσιν· καὶ σκόπει, εἰ βόλει, τὰ πιεδία, ἀπερ ὡς μὴ ἔχοντα λόγον (καὶ) ἀτελεῖς ἔτι ἀνθρώπως ήμεῖς οἱ λογικοὶ καὶ τέλειοι θεωρεῖμεν, καὶ ὄψει τάξει καὶ λόγῳ ἐπὶ τὰς παραγωγὰς βαδίζοντα, καὶ ἐρυθριάσεις πάντως ἐπιβικεπτόμενος. Δεῖ τοίνυν ἐν ταῖς παραγωγαῖς τὰ τῆς αὐτῆς συμμορίας η̄ τὰ

1) Βῆς δηλαδὴ καὶ ὄνος καὶ ἵππος, καὶ τρίγλα, καὶ μυῖα, καὶ μέλισσα, καὶ πράσσον, καὶ σπάρτον, καὶ δρῦς, καὶ πέτρα καὶ χονσὸς καὶ χαλκὸς καὶ τ. καὶ τ. ἢ τῇ μικρὸς ήμετέρος νοὸς, ἀλλὰ τῇ καθόλῳ νοὸς ποιήματα· πλοῖον δὲ καὶ οἰκία καὶ ἄμαξα, καὶ τ. ήμέτερα εἰσὶ ποιήματα, καὶ δημιουργός τότων ὁ ρῶς ἔσιν δὲ ἀνθρώπινος.

ἀνάλογα παράγωγα νοήματα καὶ παρασατικάς
ἢ σημαντικάς παραγόγες ἔχειν λέξεις τὰ αὐτὰ τί-
πε, τῆς αὐτῆς καταλήξεως, οὐα καὶ τῆς αυτῆς συμ-
μορίας ἢ ἀνάλογοι καὶ ὡσι καὶ φαίνωνται παρο-
μοίαιν δή τινα τὰς εἰς φυλακτέοντας συνθέσεις.
Αὕτη ἡ φυσικὴ τάξις, αὗτη ἡ λογικὴ ἀνάλογία
σχεδὸν ἐκ ὄρπται εἴν τε ταῖς γραφομέναις καὶ μὴ
γραφομέναις γλώσσαις, ὅν ἐκάση μίγμα τι καὶ
σύγχυμα ἐκ πολλῶν δοκεῖ εἶναι· καὶ λογικῶν τεον
παρατηροῦθεῖσαι, φανήσονται πᾶσαι ἀναζυγόνειον
ἀτεχνῶς χάος, κάντεῦθεν κατὰ μέγι μέρος αἱ
δυσκολίαι αὐτῶν αἱ ἀπέραντοι. Τῶν λεγομένων
τέτταν καὶ σκιωδῶς ἴσως ἀνεπτυγμένων εἶσον τὰ
ἔφεξης πλατυτέρα ἐρμηνεία καὶ σαφεσέρα ἀνάπτυ-
ξις.

Πᾶσαι αἱ λέξεις εἰσὶ σημεῖα παρασατικὰ τῶν
ἐν τῷ νῷ σκεμμάτων· τὰ ἐν τῷ νῷ σκέμματα πά-
λιν, ἡ εἰσὶ καθόλε εἰκόνες ἢ ἵδεαι, καθαρὰ νοοδη-
μισθογήματα, νοογεννήματα, ἐν τῷ νῷ μόνῳ τὴν
ὑπαρξιν ἔχοντα ¹⁾· εἰ γάρ καὶ ἀπὸ αἰσθημάτων
καὶ ἀπὸ πείρας ἐπομένως προέρχονται· ἄλλα τὰ
αἰσθήματα κατεργασθέντα ἐν τῷ τὸ νοὸς ἐργαση-
ριῷ καὶ χωνευθέντα ἐν τῇ νοϊκῇ χώρῃ, δικαιώς ἀν-
θεωροῖντο ὡς νοοδημισθογήματα· ἡ εἰσὶ σκέμματα

1) Τοιαῦτα εἰσὶν ὁ καθόλε ἀνθρωπος, ὁ καθόλε βῆς;
ἢ καθόλε πλάτανος καὶ τ., ἡ εἰκὼν, ἡ ἵδεα δηλα-
δὴ τὸ ἀνθρώπι, τὸ βοὸς, τῆς πλατάνου καὶ τ. ἡ ἐν
τῷ νῷ μόνον τὸ ἀνθρώπι ὑπάρχοσα. Αἱ τοιαῦται
ἵδεαι, εἰρήσθω καὶ τότε ἐν παρόδῳ, ὡς πρωτότυπα,
ἐν τῷ καθόλε δημισθογικῷ νῷ θεωρόμεναι, εἰσὶν αἱ
πολυθρύλλητοι ἵδεαι τὸ πλάτωνος.

ἀπλῶς μόνῳ τῷ νῷ ἀρχῆθεν ἀνήκοντα. Τοιάτων νοϊκῶν ἀπλῶς σκεμμάτων τῷ νῷ δηλαδὴ ἀρχῆθεν ἀνηκόντων, παρασατικὰ σημεῖα εἰσὶ πᾶσαι αἱ ἐπίλοιποι λέξεις, αἱ τινες ὡς πρὸς τὰς τῶν ἐν τῷ νῷ εἰκόνων παρασατικὰς λέξεις, εἰσὶ πολὺ πολυ-
αριθμότεραι· τὰς ὄνομαζομένας λέγω ύπὸ τῶν γραμματικῶν όγκατα, μετοχὰς; ἄρθρα, ἀντω-
νυμίας, προθέσεις, ἐπιόρθηματα, συνδέσμοις, καὶ πᾶσαι αἱ ἀπλῶς σύνθετοι καὶ παράγωγοι, καὶ πᾶν-
τα τὰ ἐπίθετα· Τὰς λέξεις τὰς παρασατικὰς τῶν ἀτόμων, τὰς ἡλίσ, τῆς σελήνης, τὰς δειρίσ, τὰς δει-
κος ἀνθρώπου, τὰς δεινος ἵππου, τῆς δεινος πλατάνου
καὶ τ. Θεωροίη ἀν τις καὶ ταύτας ὡς τῷ νῷ ἀνη-
κόσας· τῷ ὅντι γάρ καὶ ἀ παρισῶσιν ἀνταὶ αἱ λέ-
ξεις, ἀναφέρονται πρὸς τὸν ἡμέτερον αἰσθητικὸν
καὶ νοητικὸν τρόπον, ἀλλ' ἐχὶ πρὸς τὰς ὁσίας τῶν
αἰσθητῶν, αἱ τινες ἡμῖν πάντως παντάπαιν ἄ-
γνωσοι, ἀναφορὰς μόνον πρὸς ἑαυτὰς εἰδόσι καὶ
ἔδεν ἔτερον. Οὕτως δὲ μέσα πᾶντα, οἷς εἰς τὴν
ἀνάλυσιν τὰς νοομένας χρώμεθα, τῷ ἐν ἡμῖν μόνῳ
ἀνήκοντι, ὥσπερ καὶ ἐν γεωμετρίᾳ συγ-
μαῖ, καὶ γραμμαῖ, καὶ διαφρόνων εἰδῶν σγήματα,
καθαρὸς τυγχάνει νοογεννήματα, καὶ ἐν τῷ νῷ μό-
νῳ ύπάρχοντα, καὶ ἀπερ ἡμεῖς γεωμετρῶντες ποιῶ-
μεν, ἀμυδρὰ καὶ παχυλὰ καὶ ἀτελῆ τυγχάνει ἐ-
κείνων ἀπομιμήματα, ἐξ ὧν μόνον ἡ ἐνάργεια
τῶν ἀποδείξεων καὶ ἡ ἐπισημονική γνῶσις κρέμα-
ται· καὶ τὸ αἰσθητὸν ἐν γεωμετρίᾳ ἐμπόδιον τῆς
ἐπισήμης δὲ γίνεται.

Τῶν πρωτευόντων σκεμμάτων τὰς νοοῦ τὰς
πρωτοσκεμμάτων, τὰ μὲν ἀναφέρονται πρὸς τὰ πε-

οὶ ήμᾶς ὅντα, ἔπερ εἰσὶ πλήθει ἀναρίθμητα, καὶ
νῷ ἀπερίληπτα· ἄλλ' ὁ νῦν διά τινος τεχνήματος,
συντόνῳ σκέψει καὶ προσεκτικῇ παρατηρήσει περιέ-
λαβε ταῦτα ἐν ἀριθμητῷ ἀριθμῷ, τὰ δοκῶντα ἀπε-
ρίληπτα, κατολικαῖς τοιν δύοισι τηῖν ἀναγκαῖαιν
διὰ τὰς δοημέδαις καὶ ὀσῶραι ἀναφορὰς ήμῶν
πρὸς αὐτὰ, ἥ αὐτῶν πρὸς ήμᾶς, σπεδήν· αἱ πα-
ραστικαὶ λέξεις τέτων τῶν τῆς νοὸς σκευμάτων,
ώσπερ καὶ τὰ σκέυματα αὐτὰ, εἰσὶ καὶ ὅτας ήμῖν
πολλαῖ· ἄλλ' αἱ κοινῶς ἐν χρήσει ὀλίγαι, ὡσπερ
καὶ νῦν ἐμπειρικαῖς χρωμένοις γλώσσαις· τὸ πολὺ^{ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΘΕΟΦΑΝΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006}
πλῆθος, ἔργον τοῖς σεβασμίοις σοφοῖς τοῖς τῷ ὅντι
κοινωφελέσι διδασκάλοις τοῖς ἴδιαιτερον καὶ συν-
τόνως καὶ ἀκαμάντως περὶ ταῦτα σπεδάζειν, οἵς
δυσχερεῖς καὶ ὅτας κατέχειν ἐν τῇ μνήμῃ πάσας
τὰς λέξεις τῶν γενῶν, καὶ χρῆσθαι προχείρως, ὅ-
ταν βέλοινται, ξητεῖν ἐν βιβλίῳ μὴ δεομένος.
Τοιαῦται λέξεις εἰσὶν, ἄνθρωπος, βῆς, ἀετός, γὺψ,
κέφαλος, σηπία, ἀκαλήφη, λεπὰς, ἀξερίτης, ψύλ-
λα, κόρυζα, κνὺψ, φάλαινα, ψύχη, χελώνη, φύ-
σαλος, πίννα, κτείς, πορφύρα κουάλλιον, σπόγ-
γος, καὶ τὰ λοιπὰ τὰ αὐτοκινήσεως, ἥ αὐτοσείσεως,
μετέχοντα ζῶα· αἰσθητικῇ, ήδύσαρον, πλάτανος,
λεύκη, ὁσύα, συκῆ, ἄμπελος, φίλλυρα, φιλίκη,
βάτος, ἀκτή, νάρθηξ, πυρὸς, κριθή, πολύγονον,
καὶ πᾶντα τὰ καλέμενα φυτά, τὰ αὐτοκινήσεως,
καὶ σχεδὸν καὶ αὐτοσείσεως ἀμέτοχα· ἐλύγος ἐν
ταῦθα τῆς γεννητικῆς καὶ αὔξητικῆς κινήσεως,
τῆς τὴν αἴσθησιν ήμῶν διαφευγέσης κοινὴ γὰρ
αὕτη καὶ ζώοις καὶ φυτοῖς παρομοίως· χρυσός,

ἄργυρος, πέτρα, τίτανος, ἄργιλλος, βαρύτης, καὶ πάντα τὰ ὄνομαζόμενα ὀρυκτά, καὶ τὰ παρὰ ταῦτα ἔτερα αἰσθητά, ἕτι καὶ πολλὰ αἰσθητά, ἔργα οἵμετερα τυγχάνοντα, ὡς φέρ' εἰπεῖν, οἰκία, καλύβη, πύργος, τυρὸς καὶ τ., ἅπερ ἀπὸ χρήσεως διὰ παραγωγῆς ὄνομαζειν, σύγχυσις ἐνίστε, καὶ διὰ συνθέσεως διὰ τὸ πολυσύνθετον, δυσχέρεια.

Ἡ φύσις, ή μᾶλλον, ὁ καθόλε παρακτικός, συνθετικός καὶ δημιουργικός νόος, παράγει καὶ συντίθησι πάντα τὰ αἰσθητά· ἀλλ' ήμιν ἀγνοῶσι πάντη πάντας τὸν παρακτικὸν καὶ συνθετικὸν τρόπον, πάντα ταῦτα ὡς ἀπλὰ ἐσι καὶ πρωτότυπα· καὶ αἱ λέξεις ἄρα αἱ παρασατικαὶ εἰκόνες τέτων καὶ φωναὶ, ἀπλαῖ καὶ πρωτότυποι ληπτέαι. Ἡ δοξοσοφία φανταζομένη ὅτι ἥδει καὶ ἥπιστα τὰς πραγματικὰς ἔσιας τῶν ὄντων, ἐποίει εἰς ἐξαγγελίαν καὶ ἔκφρασιν τέτων συνθέτες καὶ παραγώγες λέξεις, ὡς λόγῳ χάριν ἄνθρωπος, βῆς, ὀξύρρυγχος, βέγλωσσον, λυκόπορδον, ὀνόπορδον, χαμαιλέων, καὶ τ. αἱ τινες πᾶσαι ὡς ἐμπειρικαὶ καὶ μηδὲν τὸ ὕφελος ἐκ τῆς παραγωγῆς καὶ συνθέσεως εἰς γνῶσιν ἔχεσαι, ἀπορρίπτεαι καὶ ἔξορισέαι ἐκ τῆς ἐπιειμονικῆς ἀναλύσεως τῷ νοειντι, τῆς μόνης διὰ τὸν ἀνεμπειρισμὸν εὐκόλῳ, ἡς ὑλὴν τὰ ἐν τῷ νῷ μόνον καὶ ὑπὸ τῷ νοὸς γεννώμενα ἐννοίματα δεῖ εἶναι, ἵν' ἔχῃ καὶ σύνθεμα ἐπιειμονικὸν εἶναι, γνῶσις δηλαδὴ ἀνήκεια τῷ νῷ μόνῳ, ὥσπερ καὶ ηγεμονία, καὶ ἥκισα τῇ πείρᾳ· καὶ τὰ πρωτεύοντα ταῦτα σκέμματα τῷ νοὸς (ἴνα μὴ εἴπω γένη, ὡς ἀπορρίπτεις καὶ ταύτης τῆς λέξεως δι' ἃς προξένησε τῷ κόσμῳ λογομαχίας καὶ σπαραγμὸς καὶ διωγ-

μεῖς) παρεισατέα μονοσυλλάθοις λέξεις, μηδὲν
ἀφ' ἑαυτῶν σημαινόσαις· καὶ γὰρ καὶ τὸ πράγμα-
τα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ, ἀπολελυμένως, ἀσχέτως, ὡς
μή σκέμματα ἀναφορὰν καὶ σχέσιν πρὸς ημᾶς
ἔχοντα, πάντη πάντως οἵμην ἄγνωσαι καὶ ἔστι, καὶ
οὖν καὶ ἔσται. Παράγωγοι καὶ σύνθετοι λέξεις
σφαλεραὶ ἐνταῦθα, καὶ παραλαβὼν τὸ ἄνθρω-
πος, τὸ βῆς, τὸ βέγλωσσον καὶ τ., σκέψαι κάλ-
λιον, λόγῳ χρώμενος, προλήψεως ἀπέχων, καὶ ὅ-
ψει κάλλισα. "Οπε δὲ ἔχομεν, σπεδάζοντες καὶ
μιμέμενοι τὴν φύσιν, εὑρεῖν τὸν μυσικὸν αὐτῆς
συνθετοπαρακτικὸν τρόπον, ἔκεῖ μόνον ἔχομεν
καὶ συνίτετος καὶ παραγώγες λέξεις ποιῆσαι, σημαι-
νόσας τῷ ὅντι τὰ ἔργα τῆς μικρᾶς ἀνθρωπίνες νοὸς,
ἀπούγασμα τῷ ὅντι τῆς μεγάλες καὶ καθόλες νοὸς
τυγχάνοντος καὶ ἀπεικόνισμα. Τοιῶτο τι ὁρῶν
ἔχεις ἐν τῷ τῆς θαύματος ἀξιῷ λεξικῷ τῆς νέας
χυμικῆς, ὅπερ ἐποίησεν ὁ ἀείμηνης φρανσαῖος
Λαβουΐς καὶ οἱ περὶ αὐτὸν χυμικοὶ φρανσαῖοι,
ὅπερ ἐν ἀρχῇ πολλοὶ ἀντέσησαν σοφοὶ διὰ ὁντα-
ρὸν μόνον ἐγωϊσμὸν, καὶ διὰ ὁνταρωτέρας καὶ
αὐχμηράς καὶ τῆς φύρδην ἀνθρώπῳ ἀξίας προλή-
ψεις, καὶ δι' ὃδὲν ἔτερον. Σκέψαι, ὅσον εὔκολος
νῦν ἡ χυμικὴ, καὶ ὅσον δύσκολος πρότερον, ὅσον
πολυχρόνιος καὶ δυσχερῆς ἡ σπεδὴ τῆς λεξικῆς τότε,
λαβύρινθος ἀντικρὺς δυσδιεξίτητος τυγχάνοντος,
καὶ ὅσον νῦν δάση, ὅτε καὶ ὥρα μία ἀρκεῖ σοι εἰς
μάθησιν, καὶ ἐπισήμην ἐμπειρισμὸν διασέλλειν
μάνθανε καὶ τὴν ἐξ ἐκείνης ὠφέλειαν. Τοιῶτο
τι ἔτι, ἐπιζημονικὸν δηλαδὴ ἔνγον καὶ πρέστον εἴ-
νε ημῖν ἔρχοντι, καὶ τὸ περὶ σαθμῶν καὶ μέτρων,

ζπερ ἀρχεῖ δοι, ἔχ ὥρα, ἀλλὰ λεπτὰ μόνον ὥρας εἰς ἀκριβῆ μάθησιν, καὶ μαθὼν ἔξεις ὁρδίως τὴν τῶν δυνατῶν καὶ συμμῶν καὶ μέτρων ἐξάγγελσιν. ἀλλ' ὁ σιναϊσμὸς πολὺς πολλαχὸν καὶ σχεδὸν ἀνίκητος, διὰ δυπαρὸν ἐγωΐσιδν μόνον, καὶ δι' ἐδὲν ἔτερον. Ήερὶ τῶν πεποιημένων φωνῶν, τῶν δυκεσῶν τισι φυσικῶν ἐδὲν λέγω· ὅζεσι γὰρ ἐμπερισμὲναι καὶ αὐταῖ, καὶ ὅτι ἀπορρίπτεαι, πασίδηλον. συβαρίτης δὲ καὶ σαρδανάπαλος πολλῷν ἔχεσι γάριν ἐν χρήσει τυγχάνεται.

Τὰ μὲν ἐν τῶν πρωτευόντων σκεμμάτων τὰ πρὸς τὰ αἰσθητὰ ἀπλῶς, πρὸς τὰ περὶ ήμᾶς ἀναφερόμενα, ταῦτα καὶ τοιαῦτα εἰσὶ· τὰ δὲ πρὸς ήμᾶς αὐτῆς ἀναφερόμενα, ὡς ἀναφορικὰ ὄντα πρὸς τὰ περὶ ήμᾶς, τέττ' ἔσιν, πρὸς ήμᾶς ὡς ἐνεργῶντας, ὡς πάσχοντας, ἢ ἀπλῶς ὡς ὄντας πως, καὶ ἀναλόγως καὶ πρὸς πάντα τὰ περὶ ήμᾶς, εἰσὶ τὰ τὰς ὁποιασδήποτε διαθέσεις ἢ περιεσάσεις ήμῶν ἐμφαίνοντα, ἀπερ ἀκριβῶς εἰπεῖν, τὰ πρῶτα σκέμματα εἰσὶ τὰ ἀνθρώπε. Τῶν παρομοίων σκεμμάτων τὰ πρωτεύοντα, ἐξ ὧν καὶ ἡ ἀπειρία τῶν λοιπῶν κρέμεται, ἀναλογίᾳ καὶ μεταφορῇ ήμῶν φύσει βαδίζονταν, εἰσὶν ὀλίγα, καὶ ἀκολέθως καὶ τὰς παρασατικὰς αὐτῶν λέξεις ὀλιγαρίθμῳς δεῖ εἶναι, αἴπερ πληθύνονται ἐν ταῖς ἐμπειρικαῖς γλώσσαις πευτῶς καὶ παραλόγως. Ἐκ τέτων τῶν ὀλίγων λέξεων, τὰ ὄγκματα λέγω, γίνεται διὰ παραγωγῆς καὶ συνθέσεως, πλῆθος τι πολλαπλασίων λέξεων, συνθέσει, ὄγκματα καὶ ὄνόματα, παραγωγῆ, ὄνόματα, εἰς ἐξαγγελίαν τῶν διαφόρων ὁράσεων τὰ αὐτὰ σκέμματος, τὰ παρασκέμματος ἔτος εἰπεῖν· λόγος γάρ

ριν, ἀπὸ τοῦ ποιῶ γίνεται ποιητὴς, ποίημα, ποίησις, ποιητὸς, ποιήτρια, ποιητικὸς, λογοποιῶ, οἰκοποιῶ, παιδοποιῶ, λιθοποιῶ, ἐμποιῶ, ἐκποιῶ, εἰσποιῶ, καὶ τ. καὶ τ. "Οταν βαδιζωμεν εἰς τὰς παραγωγὰς καὶ συνθέσεις ὅσον τὸ δυνατὸν ἀκριβῶς ἀναλόγως, τὸ μυρίαν τῦτο πλῆθος τῶν παραγομένων καὶ τῶν συντιθεμένων λέξεων, τῶν παραγομένων κατ' ἔξοχὴν ὡς πολλὰ πλειόνων, παγγιον ἀτεχνῶς μένει τῷ τὰς ἀρχὰς, τὰς ρίζας δηλαδὴ, τὰ πρωτότυπα, εἰδότι, τὰς πρωτευόσας λέγω λέξεις, τὰ σημεῖα τῶν πρωτευόντων τῦ νοὸς σκεμμάτων· ἐπειδὴ ή γλῶσσα πᾶσα σρέφεται ὡς περὶ γεωμετρικὸν κέντρον, ὡς περὶ μηχανικὸν σρόφιγγα, περὶ τὰ πρωτεύοντα σκέμματα τῦ νοὸς, τὰ σημεῖα τῶν πρωτευόσων ἴδεῶν τῶν ἐν τῷ νῷ· καὶ τῶν πρωτευόσων διαυτέσεων, τὰ ἄνθρωπος, λύγις χάριν, βλεψ, ἵππος, δρῦς, συκῆ, πυρὸς, κριθὴ καὶ τ., τύπω, τύπτομαι, ὑπάρχω καὶ τ. Ἐνταῦθα ἀναντιρρήστως ἔχει καὶ η ἐπισημονικὴ ἀνάλυσις τῦ νοεμένου τὴν βάσιν, ης αἱ ἐμπειρικαὶ παντάπασιν ἄμοιροι, διῃσι καὶ ἔρυζαὶ καὶ ὁσημέραι μεταβαλλόμεναι. Ἐντεῦθεν προκύπτει καὶ η ἄκρα καὶ δυνατὴ εὐχολία καὶ τῦ ἐκφράζειν καὶ ἐξαγγέλλειν τὰ νοεμένα ποικιλοτρόπως, ταῖς ποικίλαις ὁράσεσι τῦ ἐν ημῖν ἄρχοντος, κατὰ Πλάτωνα εἰπεῖν, ἐπομένως· καὶ τῦ μανθάνειν γάζα τὸν ἐκφρασικὸν καὶ ἐξαγγελτικὸν τυόπον, τὴν ἀνάλυσιν λέγω τῦ νοεμένου· καὶ ἀρχεῖ τῷ σπεδάζοντι εἰς ἐκάτερα, εἰ μόνον η παραγωγὴ καὶ σύνθεσις ἐν ταῖς λέξεσι γίγνοιτο ἀπαραλλάτως κατὰ τὴν ἐν τῷ ἥγεμονικῷ παραγωγὴν καὶ σύνθεσιν, δηλαδὴ τῇ δυνατῇ

ἀκριβεῖ ἀναλογίᾳ· ὅτῳ γάρ αἱ πολὺ πλείστες λέξεις,
αἱ παράγωγοι καὶ σύνθετοι ἔσονται αὐτοεύλητοι,
καὶ διδασκαλικῆς ἀνενδεεῖς ἐξηγήσεως, καὶ
παρεντίθεσθαι λεξικοὶς περιπτόταται, καὶ ὁ βα-
ρὺς ὄγκος καὶ αἡδῆς καὶ γαυτιοποιὸς τῶν ἐμπειρι-
κῶν λεξικῶν, θαυμασίως συκρυνθήσεται, καὶ
φρίκην ἐμποιεῖν τοῖς σπεδάζοις παύσεται.

"*Hν τις τὰ μικρὰ παιδία καὶ τὰς ἀγραμμά-
τες πάντη σκοπῇ, ὕψεται σαφῶς πάντως ὅτι φύσει
πᾶσαι αἱ ἀναλύσεις τὴν νοομένην ὁδῷ καὶ τάξει, ὅ-
δον οὗτον τέ εἶναι, βαδίζοις, καὶ τείνοσιν εἰς ἐπισή-
μην¹⁾· ἀλλ' ηδὲ δοξοσοφία οἰομένη καὶ φανταζομένη
κάλλιον φύσεως βαδίζειν, παροδεύειν καὶ τέττας
ἀναγκάζει, καὶ ἀνατρέπει ὅτας καὶ καταλύει ὅ-
λως τὴν λογικὴν ἀναπτυσσομένην δύναμιν· Αὕτη
γάρ τὸ τέλος τῆς γλώσσης ἀγνοεῖσθαι, καὶ ὅργανον
μόνον μαθήσεως ἔσται, μάθημα πρωτεῦον σφαλε-*

1) *Μυρία τὰ παραδείγματα, ἔμοὶ δὲ ἀρκέσει μόνα
τὰ ἐφεξῆς ἐπενεγκεῖν.* Le beurre est trop sélé,
papa, παῖς τις ἐξαετῆς περιβλιοπάλε ἐν Παρισίοις,
ἀκρατίζων ἔλεγε τῷ πατρὶ αὐτῷ· ἐκεῖνος ἐπιδιορθῶν
τάχα τὸν παῖδα σαλέ λέγειν ἐκέλευσε, καὶ ὃ sélé. Je
suis amnéé ἐτερον πάλιν εἶπε, καὶ τὰ παρόντα τέκνα
τῆς δοξοσοφίας ἐπὶ τέττῳ ἐγέλασαν· παρὼν δὲ ἐγὼ
εἶπον, ύμεις καλοὶ λατίνοι, ὅτος καλὸς φρανσαῖος.
Παῖς καὶ γάρ ποτε Ἐγγλεζία εἶπον, ἀναλογίᾳ παραγα-
γὼν ἀπὸ τῆς ἐγγλέζος τὸ ὄνομα, καὶ πολὺν ἐπὶ τέττῳ,
καὶ περ εὖ συλλογιζόμενος, τοῖς παρὼσι καὶ παραλογι-
ζομένοις προφανῶς ὥστε λησταὶ γέλωται. Ιδὲ πῶς η δο-
ξοσοφία κωλύει τὴν ἐπισημονικὴν τῶν γλωσσῶν πρόο-
δον καὶ διόρθωσιν· ιδὲ πῶς η ἐμφυτος ἐνδσαὶ μὲν
λογικὴ δύναμις ἀναπτύσσεσθαι κωλύεται, καὶ τὰ
πολλὰ παντάπαισι σβέννυται.